

Saksdokumenter:

KM 10/21	Overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene m.m. Saksorientering
KM 10.1/21	Høringsoppsummering – kirkevalg – overordnede problemstillinger
KM 10.2/21	Overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene m.m. Første innstilling
KM 10.3/21	Overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene m.m. Andre innstilling

Overordnede problemstillinger ved endring av kirkevalgreglene m.m.

Endelig innstilling fra komité D

Sammendrag av saksorienteringen

På bakgrunn av evalueringen av og erfaringer fra kirkevalget i 2019, foreslås det noen endringer i ordning for kirkevalg. Kirkemøtet må i 2021 avgjøre noen overordnede problemstillinger som gir føringer for arbeid med nødvendige endringer i kirkevalgreglene. Konkrete regelendringer vil legges frem på Kirkemøtet i 2022 for å få virkning ved kirkevalget i 2023. Temaene i denne saken har vært på en bred høring.

Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet

Kirkerådet foreslo i høringen en modell med utgangspunkt i selvstendige lister, og med nominasjonskomité kun der selvstendige lister ikke foreligger (modell B). Denne fikk liten støtte i høringen. Kirkerådet foreslår derfor en justert modell med utgangspunkt i selvstendige lister, men med en mekanisme for hva som skjer hvis det bare blir levert en liste (heretter kalt modell C).

Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg til menighetsråd

Kirkerådet foreslår at det skal bli mulig å supplere kandidater uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Det skal fortsatt være mulig å stille selvstendige lister ved menighetsrådsvalg.

Kommunikasjon om lister og kandidater

Kirkerådet foreslår en ordning for kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet der valgrådet utarbeider presentasjon med informasjon om listene og noe informasjon om den enkelte kandidat og hva han eller hun ønsker å jobbe for.

Tid og sted for valg

På grunn av endring i ordlyd om tid og sted for kirkevalg i den nye trossamfunnsloven trengs det en avklaring av at regelen om samme tid og sted for kirkevalg og kommunevalg opprettholdes. Kirkevalgreglene § 10-1 (1) sier: «Valg av medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet skal holdes i alle menigheter samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, valg

til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre». Det foreslås å gjøre et vedtak om å videreføre denne regelen.

Personvalgregler

Kirkerådet foreslår å beholde sperregrensen for Nominasjonskomiteens liste både ved valg til menighetsråd og til bispedømmeråd og Kirkemøtet. For lister fra nomineringsgrupper ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet foreslås det å beholde ordningen med stemmetillegg.

Regler for omfang av forhåndsstemming

Kirkerådet foreslår at dagens ordning med forhåndsstemming på et kirkekontor i fellesrådsområdet erstattes med felles nasjonale tidspunkt for forhåndsstemming, samt at hvert fellesråds-/prosti-område må fastsette et minimum antall timer forhåndsstemming.

Valgordning ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt

Spørsmålet om valgordning ved valg av prest og lek kirkelig tilsatt er tatt ut av denne saken og flyttet til en egen sak om regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt til bispedømmeråd og Kirkemøtet (sak KM 29/21).

Komiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn. Komiteen har i tillegg følgende merknader:

1. Komiteen viser til at saken er en del av den kirkelige demokratiutviklingen. Sakens målsetning er å legge til rette for at kirkevalg blir gjennomført på en måte som styrker valgdeltakelsen og det demokratiske elementet i kirkestyret.
2. Komiteen har særlig diskutert modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet og spørsmål om kirkevalg fortsatt skal gjennomføres samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, offentlige valg.

Modell for listevalg ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet

3. Komiteen viser til at det var to selvstendige lister, Åpen folkekirke og Bønnelista, som stilte ved kirkevalget i 2019, i tillegg til Nominasjonskomiteens liste. Hovedspørsmålet i saken er om det skal videreføres en ordning med Nominasjonskomiteens liste i tillegg til andre lister, eller ikke.
4. Komiteens flertall (12 stemmer) går inn for en justert modell med utgangspunkt i selvstendige lister ved valg til bispedømmeråd/Kirkemøtet (modell C), i tråd med forslaget fra Kirkerådet. Flertallet er tilfreds med at Kirkerådet har utviklet modellen fra forslaget som ble sendt på høring, med bakgrunn i høringssvarene. Modellen sikrer at menighetsrådene får en regelfestet mulighet til å foreslå kandidater til listene, og det etableres en mekanisme som kan bidra til at det etableres en liste til dersom det bare

foreligger én liste. Flertallet mener en ordning med selvstendige lister vil gi velgerne et reelt valgalternativ. Flertallet anbefalte følgende vedtakspunkt 1, i tråd med Kirkerådets innstilling, til første plenum:

Kirkemøtet vedtar en justert modell med utgangspunkt i selvstendige lister ved valg til bispedømmeråd/Kirkemøtet (modell C). Der det bare er levert én liste innen fristen må det legges inn en mekanisme som gjør at bispedømmerådet må drøfte situasjonen og at en gruppering i bispedømmerådet kan ta initiativ til å danne en egen liste. Det legges inn en mekanisme med nominasjonskomité hvis det ikke foreligger noen selvstendige lister. Det må også regelfestes at menighetsrådene kan foreslå kandidater til alle valglistene.

5. Komiteen har vurdert et forslag om å erstatte den siste setningen i flertallets forslag til vedtakspunkt 1 til at «Medlemmer av menighetsrådene kan foreslå kandidater til nomineringsgruppene valglistene». Komiteen viser til at det opprinnelige forslaget er foreslått som et tiltak for å gi menighetsråd innflytelse i nominasjonsprosessen i modell C. Komiteen mener det er en verdi at menighetsrådet *som organ* får en oppgave i nominasjonsprosessen. Komiteen ser samtidig behov for å gjøre noen presiseringer for å klargjøre at menighetsrådet ikke trenger å ta stilling til om det skal støtte enkeltlister. Komiteen mener det må regelfestes at menighetsrådene utfordres til å innhente forslag til kandidater til nomineringsgruppene valglistene. Disse kan oversendes til alle nomineringsgruppene, uten at menighetsrådene trenger å ta stilling til hvilken kandidat som er aktuell for hvilken liste. Dette vil gi menighetsrådet et oppdrag i nominasjonsprosessen. Komiteen mener at også ungdomsrådene i bispedømmene bør gis anledning til å foreslå kandidater til nomineringsgruppene valglistene på lik linje med menighetsrådene. Det vil være opp til nomineringsgruppene å ta stilling til forslagene og forespørre de foreslåtte kandidatene.
6. Komiteens mindretall (7 stemmer) går inn for modell A med Nominasjonskomiteens liste og andre lister. Mindretallet viser til at ca. 2/3 av de lokale høringsinstansene gikk inn for dette alternativet. Mindretallet mener at Nominasjonskomiteens liste sikrer menighetsrådene innflytelse og eierskap. Videre mener mindretallet at meningsmangfoldet er best ivaretatt med Nominasjonskomiteens liste. Dessuten skal hele valgordningen opp til behandling i forkant av kirkevalget i 2027 i forbindelse med ny kirkelig organisering. En eventuell endring av dagens praksis bør utsettes til dette. Mindretallet anbefaler følgende første vedtakspunkt 1:

Kirkemøtet ønsker å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer (modell A).

Kirkevalg og offentlige valg

7. Komiteen samlet ser at det er to viktige prinsipielle spørsmål som må tas i betraktning i vurdering av når og hvor de kirkelige valg skal avholdes. Ut fra tros- og livssynspolitiske hensyn ser vi det problematiske i at Den norske kirkes valg, og bare dem, koples til valglokalene og tidspunktene for de offentlige valg i Norge. På den annen side er det et mål at ordningene for valg i Den norske kirke stimulerer til stor valgdeltagelse i en fase der Den

norske kirkes demokratiske kultur og ordninger utvikles for en selvstendig folkekirke. Ut fra dette trekker komiteen ulike konklusjoner.

8. Komiteens flertall (15 stemmer) går inn for en videreføring av at kirkevalget gjennomføres samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, offentlige valg. Flertallet legger vekt på at valget må finne sted på et allment offentlig sted og være tilgjengelig for flest mulig velgere, for å bidra til å øke valgdeltakelsen. På denne måten legger man til rette for at flest mulig av medlemmene får utøve sine demokratiske rettigheter i folkekirken.
9. Komiteens mindretall (4 stemmer) går inn for at kirkevalget gjennomføres på andre tidspunkter og andre steder enn offentlige valg. Mindretallet legger vekt på at Den norske kirke ikke lenger er en statskirke, og at valg i alle tros- og livssynssamfunn i Norge bør frikobles fra tid og sted for offentlige valg, slik Stålsett-utvalget «Det livssynsåpne samfunn» enstemmig anbefalte. Komiteens mindretall foreslår derfor følgende vedtaks punkt 4:

Kirkemøtet mener at kirkevalget skal gjennomføres på andre tidspunkter og andre steder enn offentlige valg.

Kommunikasjon

10. Komiteen foreslår å innlede vedtaks punkt 3 med å presisere at listene selv er hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. Dette er i tråd med forståelsen Kirkerådet har lagt til grunn i sin saksorientering, men komiteen mener dette bør fremgå av vedtaket. Valgrådet utarbeider en presentasjon av de enkelte listene i samarbeid med listene. Valgrådet utarbeider også informasjon om den enkelte kandidat i form av CV-opplysninger. Til forskjell fra Kirkerådets forslag til vedtak, mener komiteen at det ikke er valgrådet som skal utarbeide ytterligere informasjon om den enkelte kandidats standpunkter.

Forhåndsstemmegiving

11. Komiteen ser det som viktig å legge til rette for forhåndsstemmegiving. Det er en økende andel forhåndsstemmer ved offentlige valg, og komiteen mener kirken må legge til rette for at velgerne enkelt og effektivt kan avgi sin stemme. Den vedtatte ordningen om digitale forhåndsvalg vil være viktig bidrag til dette. Formålet med vedtaks punktet er å fastsette et prinsipp om at det skal være nasjonale tidspunkt for fysisk forhåndsstemmegiving, slik at det kan kommuniseres tydelig ut til velgerne at de kan avgi stemme over hele landet på slike tidspunkt. Komiteen understreker videre at forslaget gir rom for at den øvrige gjennomføringen av den fysiske forhåndsstemmegivingen skal fastsettes lokalt. Komiteen vil presisere at forhåndsstemmegivingen må skje på steder som er godt tilgjengelig for allmennheten. Dette er lagt til som en presisering i punkt 6 i forslag til vedtak.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet ønsker å beholde dagens modell for listevalg ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet med Nominasjonskomiteens liste og andre lister, med noen mindre justeringer (modell A).
2. Det skal være mulig å supplere kandidater ved valg til menighetsråd uansett hvor mange kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Muligheten til å stille selvstendige lister ved menighetsrådsvalget videreføres.
3. Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sitt program og sine kandidater. For valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og til Kirkemøtet utarbeider valgrådet en presentasjon av de enkelte listene. Dette gjøres i samarbeid med listene. Det utarbeides også informasjon om den enkelte kandidat.
4. Ordningen med at medlemmer til menighetsråd og bispedømmeråd og Kirkemøtet, velges samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet til, offentlige valg, videreføres i kirkevalgreglene.
5. Reglene om sperregrense og stemmetillegg videreføres
  - a. ved valg av menighetsråd
  - b. ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.
6. Det må bli lettere å avgi forhåndsstemme. Hvert fellesråds-/prostiområde må fastsette et minimum antall timer for forhåndsstemmegiving. Det regelfestes også nasjonale tidspunkt for forhåndsstemmegiving, fortrinnsvis utenfor vanlig åpningstid og på allment tilgjengelig sted. Det bør som et minimum gjennomføres forhåndsstemmegiving på institusjoner som ligger i soknet og på minst ett arrangement rettet mot unge. Det skal også være forhåndsstemmegiving etter en gudstjeneste minst en søndag i forhåndsstemmeperioden.
7. Kirkemøtet ber Kirkerådet legge frem forslag til nødvendige endringer i kirkevalgreglene som følger opp vedtakene i denne saken for Kirkemøtet 2022.

-----
komitéleder

-----
saksordfører